

พัฒนาการทางความหมายของคำว่า “同性恋” และ “同志” ในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่

หลินหงเจิ้ง

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพฯ 10120 ประเทศไทย

อีเมล: hungcheng.l@mail.rmutk.ac.th

สุพิชญ์ ทวีธนวิริยา

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพฯ 10120 ประเทศไทย

อีเมล: supicha.t@mail.rmutk.ac.th

สุชาดา ภูสิทธิกุล

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพฯ 10120 ประเทศไทย

อีเมล: suchada.p@mail.rmutk.ac.th

บทคัดย่อ: การใช้คำว่า “ถิงซิงเลี่ยน” (同性恋) และ “ถิงจื้อ” (同志) ในภาษาจีนกลางของไต้หวัน และจีนแผ่นดินใหญ่ต่างก็เกิดพัฒนาการทางความหมายด้วยกันทั้งสิ้น แต่ทว่าขอบเขตพัฒนาการทางความหมายนั้นต่างกัน ไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่คำว่า “ถิงซิงเลี่ยน” ที่กล่าวถึง รกร่วมเพศ ต่างก็เกิดพัฒนาการทางความหมายแฝงของ “โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง” และ “จิตผิดปกติ” ในจีนแผ่นดินใหญ่อยังเคยเกี่ยวพันกับ “ศีลธรรมส่วนบุคคล” แต่คำว่า “ถิงจื้อ” ที่ความหมายขยายออกไปใหม่ใกล้เคียงกับความหมายของ “ถิงซิงเลี่ยน” เป็นพัฒนาการทางความหมายในส่วนที่ขยายออกไปใหม่ของ “สมาชิกร่วมพรรค” และ “กลุ่มรกร่วมเพศ” ในจีนแผ่นดินใหญ่ ยังเคยมีความหมายที่กล่าวถึง “สหาย” อีกด้วย ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางความหมายแฝงของ “ถิงซิงเลี่ยน” หรือพัฒนาการทางความหมายที่ขยายออกไปใหม่ของ “ถิงจื้อ” ลำดับกระบวนการพัฒนาการทางความหมายของทั้งสองคำนี้ก็ไม่เหมือนกันทั้งในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่

คำสำคัญ: ถิงซิงเลี่ยน; ถิงจื้อ; ความหมายแฝง; ความหมายที่ขยายออกไป

The Semantic Change of "Tongxinglian" and "Tongzhi" in Taiwan and Mainland China

Lin Hung-Cheng

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep Bangkok 10120 Thailand

Email: Hungcheng.l@gmail.com

Supicha Taveetanaviriya

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep Bangkok 10120 Thailand

Email: Supicha.t@mail.rmutk.ac.th

Suchada Pusitdhikul

Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Krungthep Bangkok 10120 Thailand

Email: Suchada.p@mail.rmutk.ac.th

Abstract: The Chinese words "Tongxinglian" and "Tongzhi" have experienced semantic change both in Taiwan and Mainland China, but the category of its semantic change are different in Taiwan and Mainland China. The Chinese word "Tongxinglian" which refers to the homosexual love have occurred in the "AIDS" and "psychological abnormalities" connotation meaning changes in both Taiwan and Mainland China. In China, the connotation meaning of "Tongxinglian" had ever linked with "personal morality". And "Tongzhi" which have similar extension meaning with "Tongxinglian", it have occurred "the same party members" and "same sex love" extension meaning changes in both Taiwan and Minland China. In China, the extention meaning of "Tongzhi" had ever refer to "comrade". No matter the connotation meaning changes of "Tongxinglian" or the extension meaning changes of "Tongzhi", the process of semantic change are not the same in both Taiwan and Mainland China.

Keywords: tongzhi; tongxinglian; connotation meaning; extension meaning

“同性恋” 和 “同志” 在两岸汉语的语义变迁

林宏政

泰国曼谷拉差蒙坤科技大学 文科学院，曼谷，10120，泰国

电子邮箱：hungcheng.l@mail.rmutk.ac.th

郑佩铃

泰国曼谷拉差蒙坤科技大学 文科学院，曼谷，10120，泰国

电子邮箱：supicha.t@mail.rmutk.ac.th

符翠兰

泰国曼谷拉差蒙坤科技大学 文科学院，曼谷，10120，泰国

电子邮箱：suchada.p@mail.rmutk.ac.th

摘要：汉语词“同性恋”和“同志”在两岸汉语语用皆发生了语义变迁，可其语义变迁的范畴并不同。指涉同性相爱的汉语词“同性恋”，在两岸皆发生了“艾滋病”和“心理异常”等内涵意义变迁，在中国还曾经与“个人道德”挂勾。而与“同性恋”具相近外延指涉意义的“同志”，则是发生了“同党成员”以及“同性相爱”等外延意义变迁，在中国还曾经用来指涉“朋友”。无论是“同性恋”的内涵意义变迁，或是“同志”的外延意义变迁，其语义变迁过程在两岸汉语并不相同。

关键词：同性恋；同志；内涵意义；外延意义

当代汉语中用来指称“以同性为对象建立起亲密关系，或以此性倾向做为主要自我认同的行为或现象。”(维基百科)这一性倾向群体的人，为人熟知的词莫过于“同性恋”和“同志”这两个词了。作为指称同性相爱的词“同志”有后来居上之势，在媒体和日常生活用语里“同志”的使用频率渐渐超越“同性恋”，这体现了委婉语的替代功能。¹

本文在文本研究方面，笔者将以《“同志”一词的社会语言学研究》(方传余，2007)、《改革开放以来“性观念”话语变迁考察——以《人民日报》为例》(何瑛. 胡翼青，2014)、《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》(杨曜璘，2013)以及《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》(李屹，2012)，这四篇论文为讨论文本，探讨这两个词汇在台湾地区和中國大陸的语义变迁。

在进入讨论之前，笔者先界定本论文文本里的“近现代汉语”和“当代汉语”。笔者以 1990 年为近现代汉语和当代汉语的界线，理由在于：①进入 1990 年后，大量台商和台湾观光客涌入中国大陆，台湾和中國大陸各方面的交流非常快速，在语言上亦是如此。名歌手“邓丽君”的歌，红遍两岸三地，她的歌曲是经由港澳地区再进入中国大陆²。然而，自 1990 年以后，两岸的语言传播以及交流模式就未必是遵循旧有从港澳再进入大陆地区的“邓丽君模式”，更多的是经由台商、台湾观光客进入中国大陆各个地区带来的直接语言交流。②自 1990 年后，进入全球化以及互联网时代，特别是 2001 年后，

¹ 张静静 2015 《汉语固定委婉语探究》 现代语文，第 93-94 页。

² 高瑞麟 2013 《何日君再来——论邓丽君在中国当代的象征意义》世新大学新闻研究所硕士学位论文，第 5 页。

互联网蓬勃发展。此时，两岸的语言交流及传播通过互联网和电视节目，扩散速度惊人。在中国大陆有不少台湾制作的电视节目，像是蔡康永以及小 S 的“康熙来了”即是一例，此电视节目最能体现台湾青少年亚文化；而在台湾亦有不少中国大陆制作的电视节目播放，像是选秀节目“超级女声”、“我是歌手”，在台湾都有不低的电视收视率，还有像是著名连续剧——“后宫甄嬛传”——目前这出连续剧在台湾还一直重复播放中。③1980 年代末期的台湾，掀起一场女性主义性别运动，而后带出来的便是同性恋权益运动，台湾的 LGBT 群体在这场女性主义运动中觉醒。若以台湾第一个同性恋群益倡议团体“我们之间”成立，当成台湾同性恋权益运动的起点的话¹，那么这个时候点刚好就是 1990 年。台湾的 LGBT 群体进行全新的性别政治改革，那么在汉语词里的 LGBT 指称语势必面临语义变迁，通过网际网络及大众媒体的传播，进而影响中国大陆汉语的 LGBT 指称语。

一、汉语词“同性恋”的语义变迁

“同性恋”一词非汉语原生词，是个外来词，它从英语的单词 homosexuality 翻译而来²，亦有研究认为这个词是从日语的同形汉字而来³。在台湾，“同志”一词尚未普遍化前，“同性恋”一词带有精神病色彩(力宏勋, 2014)，也就是说它的内涵意义有“精神异常”的，甚至是“变态”的。这种用法，不仅大量出现在书籍与文献中，给青少年的心理辅导书籍，亦鼓吹用心理谘商来治疗同性恋。因此，在 1950 年代的台湾，“同性恋”这三个

¹ 陈建涵 2003 《“看见”同志运动——同志团体的多元发展与参政》国立成功大学政治经济学研究所硕士学位论文，第 16 页。

² 力宏勋 2014 《男同志的意象—台湾在地性的视野》台湾政治大学民族研究所硕士学位论文，第 30 页。

³ 李屹 2012 《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》国立台湾大学社会科学学院社会学研究所硕士毕业论文，第 37-38 页。

语素构成的词，其内涵意义是有病态的，精神病的意思¹。从 1951 年 11 月 15 号的联合报一则新闻报道可见一斑：有一种说法，两人生前有“同性恋”，演至结果，郑金灯因发生变态心理，顿萌厌世……（转引自杨曜璘，2013）²。从这则报道即可看出记者把“同性恋”这个词精神病理化的语用手段，因为记者用的是“有”同性恋，不是“是”同性恋，就好像是他“有”心脏病，“心脏病”是名词性医学病名。“有同性恋”再加上其后所写的“变态心理”，可看出记者精神病理化的语用手段。因此“同性恋”这个词在 1950 年代的台湾，其内涵意义有：精神病式的心理异常/变态。

古代中国儒家对同性恋的态度是温和的，没有迫害，在史记和汉书里头对于嬖臣的批评，是因为嬖臣以不正当的手段在朝廷获得高位，并危害宫廷政治³。在中国古籍典故里头的同性恋其实是以双性恋面貌存在，他们对男子、男童的爱慕是他们异性恋生活的补充，因为中国传统文化强调“有后”，因此在传宗接代的任务完成以后，只要不危害社稷安危，再怎么迷恋男子也没什么关系了。在魏晋南北朝以后，中国文化深受佛教的影响，佛教的“淫欲”的概念进入中国文化，佛教视淫欲为罪孽，这里的淫欲指的是所有的性欲，并不特别指同性或异性之间的性欲，佛教并不像一神教特别反对同性恋，因此中国文化继续“容忍”同性间的爱欲⁴。在民国以前，中国文化对于同性恋的态度是包容的、不反对的，直到后来到了清末，西风东渐，西方的基督宗

¹ 力弘勋 2014 《男同志的意象—台湾在地性的视野》台湾政治大学民族研究所硕士学位论文，第 30-31 页。

² 杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究所硕士毕业论文，第 27 页。

³ 施晔 2008 《中国古代文学中的同性恋书写研究》上海师范大学博士学位论文，第 8-9 页。

⁴ 南风外史 2008 《中国同志简史》旧金山：GLBTQ 出版社出版，第 5 页。

教传到了中国，才把迫害同性恋的文化传到了中国，迫害同性恋其实是西方文化殖民的结果¹。因此这能解释为什么无论在近现代的台湾或中国大陆，皆曾有一段时间视同性恋为病态。

杨曜璘在其硕士毕业论文《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》里统计从 1950 年代至 2012 年以每五年为一个区间，统计“同性恋”出现在台湾联合报里的词频，并分析背后现象。从 1950 至 1970 年代，“同性恋”词频不高，亦无特别高峰，到了 1980 年代前五年逐渐升高，而然后在 1985–1989 这个五年区间里词频暴增，达到第一个高峰。这个高峰连结了艾滋病，在 1985 年台湾发现第一个先天免疫不全病毒(hiv)感染病例，1988 年发生第一个境内感染先天免疫不全病毒的艾滋病患者死亡，因此 80 年代中后期“同性恋”这个词是连结着“艾滋病”的。笔者还记得当时台湾卫生署的艾滋病海报是两个男子牵着手，意味着只要是男同性恋就会感染先天免疫不全病毒。这个时期“同性恋”的内涵意义增加了生理性的疾病“艾滋病”这个内涵意义。进入 1990——也就是本文界定的当代汉语——后“同性恋”词频继续急遽攀升，到了 1994 年至 1996 年达到最高峰，这期间“同性恋”出现在联合报高词频的原因除了出现在公共卫生版面的艾滋病以外，还有出现在艺文版的新闻，诸如李安导演的电影《喜宴》；第一个举办公开同性恋婚礼的台湾作家许佑生；出现在社会版的新闻，诸如：同性恋自杀或是谋杀。尽管当时“同性恋”出现在报纸各种不同的版面，可这个词还是连结着艾滋病，李屹在毕业论文《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认

¹ 潘绥铭 2015《中国人为什么歧视同性恋》荷兰在线中文网潘绥铭专栏

<http://helanonline.cn/archive/article/11286>

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2560

同语意之转型》里头指出汉语词“同性恋”至今¹仍或多或少连结着“艾滋病”。²

杨曜璘另举出一个例子，1959 年 1 月 10 日台湾的联合报上记载：有些十几岁的少女，在少女时代曾经患过同性恋³。从这段文字便可看出“同性恋”是心理病理化的词，因为记者用“患过”这个疾病的语用词，而不是“是”的指称语用手段。到了 1980 年代中期，“同性恋”连结艾滋病，这个词的内涵意义除了心理病理以外，还添加了生理病理(艾滋病)项目。一直到了 1991 年 1 月 25 日，台湾联合报才出现这样的文字记录：你可知道在精神医学领域，“同性恋”以不再是“病态”行为⁴。这可说是在台湾国语里“同性恋”内涵意义去心理病理化这个隐含意义。

在中国大陆，“同性恋”这个汉语词一样曾经与心理病理：心理异常/病态，和生理病理：艾滋病连结。何瑛、胡翼青在论文《改革开放以来“性观念”话语变迁考察——以《人民日报》为例》探讨“同性恋”一词在中国大陆的语义变化⁵。作者统计人民日报“同性恋”一词出现的词频，她们指出在 1980 年代后期和 2004 年前后，是“同性恋”出现的高峰。在 1980 年代中后

¹ 指的是他的论文完成年份 2012 年

² 李屹 2012 《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》国立台湾大学社会科学院社会学研究所硕士毕业论文，第 92-94 页。

³ 杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究所硕士毕业论文，第 33 页。

⁴ 杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究所硕士毕业论文，第 34 页。

⁵ 何瑛、胡翼青 2014 《改革开放以来“性观念”话语变迁考察——以《人民日报》为例》新闻界第 21 期，第 24-29 页。

期的人民日报，“同性恋”出现都伴随著“艾滋病”这个词。除了生理病理化外，报道内容亦针对同性恋进行道德审判。1985 年以后至 1993 年的人民日报里的“同性恋”内涵意义有：生理病理化的艾滋病，以及个人道德上的不洁。

1993 年至 2000 年这个时期的人民日报对于“同性恋”报道与以往有点改变，虽然未去除极度负面的、贬化的内涵意义，可对同性恋有较接近中性的表达。1993 年 1 月人民日报出现第一篇单纯涉及关于中国大陆本土同性恋群体的报道，在此以前，人民日报关于同性恋的报道要不和中国艾滋病有关，要不就是外国同性恋群体的报道，顺便指出这是资本主义社会的污染。这篇报道把“同性恋”定义成“心理问题”，作者指出从这篇报道开始，“同性恋”渐渐不和艾滋病绑在一起，成为一个独立的、应被社会正视的问题。也就是说从 1993 年起，“同性恋”这个词的内涵意义渐渐地去艾滋病化，同时亦增添新的义项：心理病理上的精神问题。

综上所述，汉语词“同性恋”在台湾和中国大陆内涵意义的变迁过程不相同。在台湾“同性恋”的内涵意义起先包含了心理上的异常/变态，然后再渐渐地去心理病理化，在去心理病理化的过程中，添加了新的内涵义项“艾滋病”。在中国大陆，“同性恋”的内涵义项先包涵了生理病理化的艾滋病以及个人道德上的不洁，然后再渐渐地去艾滋病义项，在去生理病理化的过程中，添加了新的内涵义项“心理问题”。

二、汉语词“同志”的语义变迁

作为新的同性相爱指称语的“同志”一词，具有划时代的意义。这个词是用以代替“同性恋”，这是委婉语的新陈代谢功能(白解红, 2000)。它并不是新的汉语词，而是旧词赋予新的外延意义，这个词汇新的指称“同性相爱

“外延意出现于 1990 年中期。一般认为这个词是香港作家林奕华赋予新义¹。我们再来看看台北市政府在 2010 年举办的同志公民运动所发的小册子《2010 年认识同志手册》，是怎么定义“同志”一词的：同性恋者的代称，泛指广义的同性恋族群，可扩充解释为除了异性恋主流价值性少数代称²。而中国大陆爱白文化教育中心出版的《认识同志手册》³和社团法人台湾同志谘询热线出版的《认识同志手册》⁴里头关于“同志”一词的定义则跟台北市政府出版的《2010 年认识同志手册》的说法一样。因此我们可以说作为新的同性相爱指称词“同志”有狭义与广义，狭义则仅为男女同性恋族群，广义则包含 L（女同性恋）G（男同性恋）B（双性恋）T（跨性别）四大族群，以及不符合异性恋主流价值观的其他性少数族群，甚至只要认同同性恋权益运动的直人，都可包括在内。“同志”一词，前面可加上定语“男”或“女”，形成复合词“男同志”和“女同志”，分别用以指称生理性别为男的或女的同性恋。“同志”外延意义的狭义义则和“同性恋”的外延意义指涉范围相同，其广义义指涉范围大于“同性恋”。

杨曜璘在硕士毕业论文《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》里统计从 1950 年至 2012 年以每两年为一个区间，统计汉语词“同志”出现在台湾联合报里的词频，并分析背后现象。他指出在 1992 年以前，

¹ 社团法人台湾同志谘询热线协会 2011《认识同志手册》社团法人台湾同志谘询热线协会，第 6 页。

² 财团法人台湾红丝带基金会 2010《2010 年认识同志手册》台北市政府民政局，第 26 页。

³ 爱白文化教育中心 2009《认识同志手册》爱白文化教育中心，第 8 页。

⁴ 社团法人台湾同志谘询热线协会 2011《认识同志手册》社团法人台湾同志谘询热线协会，第 6 页。

台湾联合报里出现的“同志”，其外延意义仅只有“同党的成员”这个义项。台湾联合报出现第一个同志是指涉 LGBT 群体这个外延意义是在 1992 年，自此外延意义是用来指涉 LGBT 群体的“同志”，便大量地出现在台湾联合报中。

自 1992 年起，汉语词“同志”在台湾使用的汉语有两个外延意义，一是“同党的成员”，二是新增的指涉 LGBT 群体的外延意义，这两个义项的“同志”同时出现于媒体。根据杨曜璘的统计，从 1996 年起，同志的“指涉 LGBT 群体”的外延意义词频，首度超过同志的“指涉同党成员”的外延意义词频。直至今日，在台湾“同志”这个词出现在媒体上里的外延意义，指涉 LGBT 群体的词频比例一直在增加中，而指涉同党成员的词频比例一直在减少。另外，从记者的新闻报道书写亦可看出“同志”指涉 LGBT 群体的外延意义正在抢夺“同志”原本的指涉同党成员这个外延意义。台湾联合报开始使用“同志”这个指涉 LGHT 群体的外延意义时，总是在后头加个（同性恋），比如：台大学生同志（同性恋）社团……，这样的表述方式。后来渐渐地再没用“（同性恋）”括弧后注解方式，改成以“同志”这样地直接引号加注表示指涉 LGBT 外延义项，如：台大学生“同志”社团……，如此的表述方式。最后反而是当出现“同志”的外延义项是“同党成员”时，需作特别后注，如：国民党主席指示党内同志（党员）在本次选举……，如此的表述方式。

在中国大陆，“同志”一词，亦面临外延意义的变化。方传余在论文《“同志”一词的社会语言学研究》指出，在中国大陆解放以前，“同志”一词一开始指涉的是“同党成员”，给予人神圣革命的归宿感，因此当时它的外延意义是“同党成员”，而它的内涵意义有“神圣的革命情谊”这个义项¹。

¹方传余 2007 《“同志”一词的社会语言学研究》语言教学与研究第 1 期，第 29 页。

在解放以后，“同志”取代了阶级性的“小姐”和“老爷”等称呼，成为中国大陆非常普遍的称谓，这时候的“同志”外延意义，从同党成员转变成为“朋友”，而它的内涵意义有“去阶级意识的”这个义项，而原先具有的“神圣的革命情谊”这个内涵义项在解放后文革前并不存在。

在文革的时候，汉语词“同志”的使用，曾经大幅滑落，因为当时处于阶级斗争，必须时时慎用这个词，以免出现敌我不分的现象。文革以后，特别是改革开放以后，中国大陆受港台以及西方的思潮影响，人际关系出现多样性的变化，而人际间的称呼也发生变化，“先生”和“小姐”再度回到老百姓日常生活口语，而表达去阶级意识内涵的“同志”这个词的使用失去了主导地位。作者方传余以《辞海》为例，1979年版和1989年版的《辞海》，“同志”一词均有“我国公民彼此间的一般称呼”这个义项，到了1999年版的《辞海》已没有这个义项。而“同志”的“同党成员相互间的称呼”这个义项，这三个年份版本的辞海都有，可即使这个义项还存在，党内成员亦越来越少使用“同志”互相称呼¹。

进入21世纪，“同志”指涉“同性恋”这个外延意义，最初由香港传入，再进入广东地区，，加上互联网的普及，网际网络亚文化群体的身分认同，最后它的“同性恋”指涉义遍及中国大陆。方传余指出，“同志”作为传统的称谓语，在一定范围仍然使用，它的LGBT指涉意义，在中国大陆知晓程度与年纪成反比。作者作了一个小型的街头调查，年轻组对于“同志”一词指涉LGBT的知晓程度和接受程度比老年组高出许多，即使如此，作者指出在

¹方传余 2007《“同志”一词的社会语言学研究》语言教学与研究第1期，第29页。

中国大陆“同志”一词，它的“LGBT”指涉义项尚未抢夺“同党成员”指涉义项。

综上所述，汉语词“同志”，在台湾和中国大陆面临不一样的外延意义变迁。在台湾“同志”原先指涉的是“同党成员”，后来有了新的外延意义“LGBT”指涉义加入，并与之共享，最后指涉“LGBT”的外延义几乎要抢夺了指涉“同党成员”外延义。在中国大陆，汉语词“同志”原先指涉的亦是“同党成员”，后来新增义项“我国公民彼此间的一般称呼”这个义项，两个义项曾经很长一段时间并存着。在 1990 年代末期，“我国公民彼此间的一般称呼”这个义项退出，新增了从港台传入的“LGBT”指涉义，并与“同党成员”这两个义项共享“同志”这个汉语词。

三、“同性恋”和“同志”在两岸汉语的语义变迁及其在性别政治上的意义

从近现代汉语到当代汉语，汉语词“同性恋”的语义变迁是内涵意义变迁，而“同志”的语义变迁则是外延意义变迁。

在近现代汉语和当代汉语，“同性恋”一词本身的外延意义保持一样的意义，而其内涵意义有了不一样的内涵。“同性恋”这个词在台湾和中国大陆，其内涵意义的变迁的历程是不一样的。在台湾的近现代汉语，它首先有心理病理化：精神异常的内涵意义，在进入当代的同时，一方面它渐渐地去精神疾病化的内涵意义，一方面又加入了生理病理化：艾滋病的内涵意义。在中国大陆的近现代汉语，它先有个人道德上的不洁以及生理病理化：艾滋病这个内涵意义，然后这两个内涵义项渐渐地去除，同时心理病理化的精神问题这个内涵义项加入。

在台湾“同性恋”使用词频曾经大量被使用，后来有外延意义相近但涵盖面更广的“同志”一词，渐渐地超越“同性恋”使用词频。1997 年与 1996

年相比,“同性恋”出现在台湾联合报大幅跌落一千个词频,因为具相同外延意义的汉语词“同志”取而代之。在台湾近现代汉语,“同志”一词的外延意义仅有“同党成员”这个唯一义项,到了当代汉语,加入了“指涉 LGBT 群体”外延义项,最后“指涉 LGBT 群体”外延义项几乎要抢夺了“同党成员”外延义项。在中国大陆的近现代汉语,“同志”的外延义项一开始仅有“同党成员”,后来慢慢地加入“我国公民彼此间的一般称呼”外延义项,在此同时它的两个外延义项共享这个词,在进入当代以后,“我国公民彼此间的一般称呼”慢慢退出,而从港台传入的“指涉 LGBT 群体”这个外延义项加入,并与“同党成员”共享汉语词“同志”的外延意义,直至今日。

笔者亦针对“同性恋”和“同志”这两个词,在互联网上给使用普通话的网络使用者作调查。笔者设计了两个题目,题目如下:

1. 您来自的地区?
A. 中国大陆 B. 台湾
2. 当你见到“同志”这个词汇时,第一个想到的意思是什么?
A. 同党成员 B. LGBT
3. 你较常使用哪个汉语词提及“同性相爱”群体?
A. 同志 B. 同性恋

笔者使用的是谷歌网络问卷系统,并且设定每题为必答题目,答完才能进行下一题,因此每一份回收问卷都是有效问卷。数据如下表:

来自地区	中国大陆 62 人		台湾 75 人	
当你见到“同志”这个词汇时，第一个想到的意思是什么	同党成员	LGBT	同党成员	LGBT
	25 人	37 人	0 人	75 人
你较常使用哪个词汇提及“同性相爱”群体？	同志	同性恋	同志	同性恋
	20 人	42 人	67 人	8 人

在第一题，来自中国大陆的被调查者，约 40.32%见到“同志”一词，首先想到的是“同党成员”这个外延意义；约 59.68%的中国大陆被调查者，首先想到的是“LGBT”这个外延意义。而来自台湾的被调查者，全数想到的是“LGBT”这个外延意义。可见得汉语词“同志”，在台湾“LGBT”这个外延意义几乎要抢夺了“同党成员”外延意义。结果与笔者之前讨论的大致相符。

在第二题，来自中国大陆的被调查者，约 32.26%被调查者，较常以“同志”提及同性相爱群体；约 67.74%被调查者，较常以“同性恋”提及同性相爱群体。来自台湾的被调查者，约 89.33%被调查者，较常以“同志”提及同性相爱群体；约 10.67%被调查者，较常以“同性恋”提及同性相爱群体。综合两个问卷调查题目的结果，汉语词“同志”，无论是“同党成员”或“LGBT”，这两个外延义项皆存在于在中国网民日常语用。而在台湾网民的日常语用，外延义项“LGBT”比“同党成员”要强势多了。

无论在什么时期或任何地区，汉语词“同性恋”并不是一个中性的词汇，它的内涵意义总是与其他概念挂勾。“同志”的出现，解决了这个问题，这也就是委婉语使用的变迁。“同志”和“同性恋”具有相近的外延意义指涉，而“同性恋”的内涵意义有些让人不快的、难以启齿的联想，可“同志”没有，因此“同志”一词顺理成章地慢慢取代“同性恋”。这是“同义替代类”

的委婉语取代类型(张静静, 2015)。

汉语词“同志”和“同性恋”的外延意义相近,但并不相等。无论是台湾或中国大陆知名同性恋权益运动团体出版的小册子里,针对“同志”的名词解释,都包括了更多命运共同体,它包含了男同性恋、女同性恋、跨性别和双性恋等等性异议团体,甚至是性愉虐族群亦可称为:SM 同志,另外像是支持同性恋权益运动的异性恋都亦包含在里头,称为“直同志”。而“同性恋”一词的外延意义,仅指涉“以同性为对象建立起亲密关系,或以此性倾向做为主要自我认同的行为或现象。”

汉语词“同志”有了新的指称“同性相爱”的外延意义是为了给“同性恋”去污名化而发展来的新义项,它可说是承接“同性恋”的概念,并扩展其外延意义。它的新义项亦是另一个义项“同党成员”的隐喻,呼应孙文先生临终名言:“革命尚未成功,同志仍须努力”,鼓励“同志们”同性恋平权运动尚未成功,仍要继续努力。从“同性恋”到“同志”是现代主义思考下的产物,强调“同”,亦可说是“有志一同”。在同性恋运动中,“同志”强调“我和一般人并无不同,没有人能剥夺我应得的权利”。“同志”这个词借由加上定语或短语式定语“直”、“双性恋”、“跨性别”形成直同志、双性恋同志、跨性别同志等等汉语词。通过已去污名化的词汇,把不同的性异议群体纳入同性恋运动里,给同性恋运动带来更大强度和更强的认同度,这就是它在性别政治上的意义。

参考文献

- 爱白文化教育中心 2009《认识同志手册》成都：爱白文化教育中心。
- 白解红 2000《性别语言与语用研究》湖南：湖南教育出版社。
- 陈建涵 2003《“看见”同志运动——同志团体的多元发展与参政》国立成功大学政治经济学研究所硕士学位论文。
- 国立彰化师范大学辅导与谘商学系 2008《认识同志教育资源手册》彰化：台湾教育部。
- 方传余 2007《“同志”一词的社会语言学研究.》语言教学与研究第1期，第28-33页。
- 高瑞麟 2013《何日君再来——论邓丽君在中国当代的象征意义》世新大学新闻研究所硕士学位论文。
- 何瑛、胡翼青 2014《改革开放以来“性观念”话语变迁考察——以《人民日报》为例》新闻界第21期，第24-29页。
- 力弘勋 2014《男同志的意象——台湾在地性的视野》台湾政治大学民族研究所硕士学位论文。
- 李屹 2012《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》国立台湾大学社会科学院社会学研究所硕士毕业论文。
- 林达 2010《汉语中同性恋相关词语的释义及应用》上海外国语大学硕士学位论文。
- 南风外史 2008《中国同志简史》旧金山：GLBTQ出版社。
- 施晔 2008《中国古代文学中的同性恋书写研究》上海师范大学博士学位论文。
- 台湾红丝带基金会 2010《2010年认识同志手册》台北：台北市政府民政局。
- 台湾同志谘询热线协会 2011《认识同志手册》台北：社团法人台湾同志谘询热线协会。

杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究所硕士毕业论文。

张静静 2015 《汉语固定委婉语探究》现代语文，第 92-95 页。

บทแปล

ในปัจจุบัน คำศัพท์ภาษาจีนที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในการเรียก “ผู้ที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเพศเดียวกัน หรือผู้ที่มีแนวโน้มทางพฤติกรรมและสภาพการณ์ที่ยอมรับว่าตนเองเป็นรักเพศเดียวกัน” มักจะไม่พ้นคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” (同性恋) และ“ถงจื่อ” (同志) สองคำนี้ ต่อมา “ถงจื่อ” ที่ใช้เป็นคำเรียกคนรักร่วมเพศมีแนวโน้มใช้มากขึ้น ความถี่การใช้ “ถงจื่อ” ในชีวิตประจำวันและทางสื่อมีมากกว่าคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” ขึ้นเรื่อยๆ สิ่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะการแทนที่ของภาษาสุภาพ¹

ในบทความนี้ ผู้เขียนจะใช้บทความวิทยานิพนธ์หัวข้อ 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》 ของหยางเย่าหลิน (杨曜璘) บทความวิทยานิพนธ์หัวข้อ 《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》 ของหลี่อู่ (李屹) บทความวิทยานิพนธ์หัวข้อ 《“同志”一词的社会语言学研究》 ของฟิงฉวนอู๋ (方传余) และบทความวิทยานิพนธ์หัวข้อ 《改革开放以来“性观念”话语变迁考察——以《人民日报》为例》 ของเหออิงและหูอี้ชิง (何英·胡翼青) ทั้ง 4 บทความ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พัฒนาการทางความหมายของคำศัพท์สองคำนี้ทั้งในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่

ก่อนที่จะเข้าสู่การศึกษาและการวิเคราะห์ ผู้เขียนจักนิยามคำว่า “ภาษาจีนยุคร่วมสมัย” และ “ภาษาจีนยุคปัจจุบัน” ที่ใช้ในบทความนี้ ผู้เขียนใช้ ปี ค.ศ. 1990 เป็นเส้นแบ่ง “ภาษาจีนยุคร่วมสมัย” และ “ภาษาจีนยุคปัจจุบัน” ด้วยเหตุผลสามข้อ ดังต่อไปนี้ ① หลังจากที่เข้าสู่ปี ค.ศ. 1990 นักธุรกิจและนักท่องเที่ยวชาวไต้หวันเดินทางเข้าสู่จีนแผ่นดินใหญ่เป็นจำนวนมาก การติดต่อสื่อสารในทุกๆ ด้านระหว่างไต้หวันกับจีนแผ่นดินใหญ่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ด้านภาษาก็เฉกเช่นเดียวกัน เพลงดังของนักร้อง เต็งลี่จวิน (邓丽君)

¹张静静 2015 《汉语固定委婉语探究》 现代语文，第 93-94 页。

โด่งดังไปทั่วทั้งไต้หวัน ฮองกงมาเก๊า รวมไปถึงจีนแผ่นดินใหญ่ เพลงของเติ้งลี่จวิน เข้าสู่จีนแผ่นดินใหญ่โดยแพร่หลายผ่านทางฮองกงและมาเก๊า¹ แต่หลังจากปี ค.ศ. 1990 การแพร่กระจายของภาษาและรูปแบบการสื่อสารติดต่อกันระหว่างไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่ไม่จำเป็นต้องใช้“รูปแบบเติ้งลี่จวิน” (邓丽君模式) ที่ต้องแพร่หลายผ่านฮองกงหรือมาเก๊าอีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาสื่อสารโดยตรงที่นักธุรกิจและนักท่องเที่ยวชาวไต้หวันนำเข้ามายังทุกแห่งหนในจีนแผ่นดินใหญ่ ② หลังจากปี ค.ศ. 1990 เข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลังปี ค.ศ. 2001 ระบบเครือข่ายได้พัฒนาเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกัน การสื่อสารและการเผยแพร่ภาษา ผ่านทางอินเทอร์เน็ตและรายการโทรทัศน์ระหว่างไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ในจีนแผ่นดินใหญ่มีรายการโทรทัศน์ที่ผลิตโดยไต้หวันอยู่เป็นจำนวนมากไม่น้อย ดังเช่น รายการ《康熙来了》ของไช่คังหย่ง (蔡康永) และเสี่ยวเอส (小S) ซึ่งรายการโทรทัศน์นี้สะท้อนถึงกลุ่มวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นชาวไต้หวัน และในไต้หวันเองก็มีรายการโทรทัศน์ของจีนแผ่นดินใหญ่ที่เผยแพร่ออกอากาศจำนวนมากไม่น้อยเช่นกัน ดังเช่น รายการยอดนิยมอย่าง《超级女声》หรือ《我是歌手》ซึ่งรายการเหล่านี้ได้รับความนิยมไม่น้อยทีเดียวในไต้หวัน นอกจากนี้ยังมีละครที่มีชื่อเสียงเรื่อง《后宫甄嬛传》ในปัจจุบันนี้ยังคงมีการนำละครชุดนี้กลับมาฉายใหม่ที่ไต้หวันอย่างต่อเนื่อง ③ ปลายทศวรรษที่ 80 ไต้หวันเกิดการเคลื่อนไหวเพศสภาพคตินิยมสิทธิสตรีขึ้น ซึ่งได้นำมาการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิรักร่วมเพศและ“กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ของไต้หวันก็ได้ตื่นตัวจากการเคลื่อนไหวคตินิยมสิทธิสตรีในครั้งนี้อย่างเช่นกัน หากใช้การก่อตั้งของกลุ่มรักร่วมเพศ “หวั่นเหมินจือเจียน”

¹高瑞麟 2013 《何日君再来——论邓丽君在中国当代的象征意义》世新大学新闻研究所硕士学位论文，第5页。

(我们之间) เป็นจุดเริ่มต้นของการเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิร่วมกันเพศของไต้หวัน¹ ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันกับปี ค.ศ. 1990 “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ของไต้หวันได้ดำเนินการปฏิรูปสถานะเพศสภาพใหม่ทั้งหมด ดังนั้น คำเรียก “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ในภาษาจีนจำเป็นต้องเผชิญกับพัฒนาการทางความหมาย ได้ส่งผลกระทบต่อคำเรียก “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ในจีนแผ่นดินใหญ่จากการเผยแพร่ทางเครือข่ายระหว่างประเทศและสื่อมวลชน

1. พัฒนาการทางความหมายของคำว่า “ลงซึ่งเลียน” (同性恋) ในภาษาจีน

“ลงซึ่งเลียน” ไม่ได้มีรากฐานมาจากคำศัพท์ภาษาจีน เป็นคำศัพท์ที่มาจากภาษาต่างประเทศ ซึ่งแปลมาจากคำศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า Homosexuality² มีงานวิจัยกล่าวว่า คำนี้มาจากอักษรจีนในภาษาญี่ปุ่นด้วยเช่นกัน³ ก่อนที่ “ลงจื้อ” ยังไม่แพร่หลายในไต้หวัน คำว่า “ลงซึ่งเลียน” มีความหมายเกี่ยวกับจิตวิปริต และความหมายนี้ใช้เป็นประจําในสังคมคนไต้หวัน ไม่เพียงใช้อย่างแพร่หลายในเอกสารและหนังสือ แม้กระทั่งหนังสือแนะนำจิตวิทยาก็แนะนำให้ไปปรึกษาด้านจิตเวช และรักษาพฤติกรรมรักร่วมเพศ นั้นหมายความว่าความหมายแฝงของมันคือ จิตผิดปกติ⁴ รวมถึงโรคจิต ไต้หวันในทศวรรษที่ 50 “ลงซึ่งเลียน” หน่วยคำที่ประกอบด้วยสามพยางค์ ซึ่งมีความหมายแฝงที่หมายถึงจิตวิปริต เห็นได้จากคอลัมน์ข่าวของหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป้าของไต้หวัน (台湾联合报) ฉบับวันที่ 15 พฤศจิกายน ค.ศ.1951 ได้รายงานข่าวไว้ดังนี้ “两人生前有“同性恋”，演至结果，郑

¹陈建涵 2003 《“看见”同志运动——同志团体的多元发展与参政》国立成功大学政治经济学研究所硕士学位论文，第 16 页。

²力弘勋 2014 《男同志的意象—台湾在地性的视野》台湾政治大学民族研究所硕士学位论文，第 30 页。

³李屹 2012 《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》国立台湾大学社会科学院社会学研究所硕士毕业论文，第 37-38 页。

⁴力弘勋 2014 《男同志的意象—台湾在地性的视野》台湾政治大学民族研究所硕士学位论文，第 30-31 页。

金灯因发生变态心理，顿萌厌世.....”¹ จากการบรรยายนี้ทำให้เห็นถึงการใช้คำว่า “ถงซิงเลี่ยน” ในความหมายว่า “มีสภาพจิตวิปริต” เนื่องจากนักข่าวใช้คำว่า “有” 同性恋 ไม่ใช่ “是” 同性恋 เหมือนดังเช่นประโยค 他有心脏病 และ 心脏病 เป็นศัพท์คำนามเฉพาะทางการแพทย์ในภาษาจีน นอกจากนี้รายงานข่าวข้างหลังยังมีคำว่า “变态心理” ซึ่งมีความหมายว่า จิตวิปริต สามารถเห็นได้ถึงวิธีการใช้ “ถงซิงเลี่ยน” ในความหมายจิตวิปริตของนักข่าว ด้วยเหตุนี้ คำว่า “ถงซิงเลี่ยน” ของไต้หวันในทศวรรษที่ 50 จึงมีความหมายแฝงว่าจิตวิปริตหรือโรคจิต

หากเราย้อนกลับไปในสมัยจีนโบราณ ท่าทีของลัทธิขงจื้อในสมัยจีนโบราณที่มีต่อกลุ่มรักร่วมเพศคือละมุนละม่อม ไม่บีบคั้นหรือกลั่นแกล้ง การวิพากษ์วิจารณ์ที่เกี่ยวกับขุนนางที่ได้รับการโปรดยกย่องในหนังสือบันทึกประวัติศาสตร์ “สี่จี้” (史记) และหนังสือ “พงศาวดารราชวงศ์ฮั่น” (汉书) บันทึกความสัมพันธ์รักร่วมเพศของขุนนางที่โปรดยกย่องกับฮ่องเต้ในราชวงศ์ฮั่น เป็นเพราะว่าขุนนางเหล่านี้ใช้วิธีที่ไม่ถูกต้องเพื่อให้ได้มาตำแหน่งสูงในราชสำนัก ซึ่งเป็นภัยต่อการบริหารจัดการในพระราชวัง² รักร่วมเพศในหนังสือโบราณของจีน ความจริงก็คือ รักร่วมสองเพศ ความรักที่พวกเขามีต่อชายหนุ่ม และ เด็กชายเป็นการเพิ่มรสชาตินอกเหนือจากชีวิตรักต่างเพศ เพราะว่าวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนเน้น “มีลูกหลานสืบสกุล” ด้วยเหตุนี้หลังจากภาระหน้าที่มีทายาทสืบทอดเสร็จสิ้น ขอเพียงแต่ไม่ทำร้ายสังคมของประเทศ ไม่ว่าจะหลงรักชายหนุ่มมากแค่ไหนก็ไม่เป็นไร หลังราชวงศ์เว่ย จิ้น หนาน เป่ย์ เป็นต้นมา ประเทศจีนได้รับผลกระทบจากศาสนาพุทธอย่างลึกซึ้ง แนวคิด “ตันหา” ในศาสนาพุทธเข้าสู่วัฒนธรรมจีน ศาสนาพุทธมองตันหาเป็นบาปกรรม ตันหาในที่นี้หมายถึง

¹杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究
所硕士毕业论文，第 27 页。

²施晔 2008 《中国古代文学中的同性恋书写研究》上海师范大学博士学位论文，第 8-9 页。

ความต้องการทางเพศ ไม่ได้เจาะจงเฉพาะความต้องการทางเพศระหว่างรักต่างเพศหรือรัก
ร่วมเพศ ด้วยเหตุนี้วัฒนธรรมจีนอดกลั้นต่อความรักระหว่างเพศเดียวกัน¹ ก่อนหมิ่นกั๋ว ท่าที
ของวัฒนธรรมจีนต่อรักร่วมเพศคือให้อภัย ไม่ต่อต้าน จวบจนกระทั่งปลายราชวงศ์ชิง
วัฒนธรรมตะวันตกเผยแพร่สู่วัฒนธรรมตะวันออก ศาสนาคริสต์ของชาวตะวันตกได้เผยแพร่สู่
ประเทศจีน จึงได้นำวัฒนธรรมที่บีบคั้นและกลั่นแกล้งรักร่วมเพศเข้าสู่ประเทศจีนด้วย รัก
ร่วมเพศที่ถูกบีบคั้นและกลั่นแกล้ง ความจริงเป็นผลของการอพยพวัฒนธรรมตะวันตก² ด้วย
เหตุนี้สิ่งนี้อธิบายว่าทำไมไม่ว่าจะเป็นไต้หวันยุคร่วมสมัยหรือจีนแผ่นดินใหญ่ ต่างก็มีช่วงหนึ่ง
ที่มองรักร่วมเพศเป็นสิ่งที่ผิดปกติ

หย่งเย่าหลินได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หัวข้อ 《台湾国语表达性别认同
与行为词语的语意和词汇演变》 ว่าสถิติจากปี ค.ศ. 1950 จนถึงปี ค.ศ. 2012 แบ่ง
ขอบเขตช่วงเวลาไว้ที่ทุกๆ 5 ปี มีการประมวลผลความถี่ในการใช้คำว่า “ถิงซิงเลี่ยน” ที่
ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์เหลืองเหอเป่าของไต้หวัน ทั้งยังวิเคราะห์สภาพภูมิหลังของที่มา
ดังนี้ จากทศวรรษที่ 50 ถึงทศวรรษที่ 70 ความถี่ในการใช้คำ “ถิงซิงเลี่ยน” ไม่สูง และไม่เป็นที่
นิยมใช้ เมื่อมาถึงทศวรรษที่ 80 ความถี่ในการใช้ค่อยๆ สูงขึ้นในช่วง 5 ปีแรก ต่อมาในช่วง
5 ปี ระหว่าง ค.ศ.1985 ถึง ค.ศ.1989 ความถี่ในการใช้คำศัพท์ได้สูงขึ้นอย่างรวดเร็วจนเป็นที่
นิยมสูงสุดเป็นครั้งแรก ความนิยมการใช้คำนี้ได้เชื่อมโยงกับโรคมุ้มก้นบกพร่อง ซึ่งในปี
ค.ศ.1985 ที่ไต้หวันพบผู้ป่วยติดเชื้อไวรัส HIV คนแรก ต่อมาในปี ค.ศ.1988 มีผู้ป่วยโรค
มุ้มก้นบกพร่องที่ติดเชื้อไวรัส HIV ภายในประเทศและเสียชีวิตเป็นครั้งแรก ด้วยเหตุนี้ช่วง
กลางและปลายทศวรรษที่ 80 คำว่า “ถิงซิงเลี่ยน” ถูกเชื่อมโยงด้วย โรคมุ้มก้นบกพร่อง
ผู้เขียนยังจำได้ว่าในขณะนั้นโปสเตอร์โรคมุ้มก้นบกพร่องของกระทรวงสาธารณสุขไต้หวัน

¹南风外史 2008 《中国同志简史》旧金山：GLBTQ 出版社出版，第 5 页。

²潘绥铭 2015 《中国人为什么歧视同性恋》荷兰在线中文网潘绥铭专栏

<http://helanonline.cn/archive/article/11286>

ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2560

เป็นรูปผู้ชายสองคนจูมมือกัน เป็นสัญลักษณ์แฝงว่ากลุ่มคนที่เป็นเกย์มีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อไวรัส HIV ในช่วงนั้นความหมายแฝงของ “ถั่งซิ่งเลียน” ได้เพิ่มความหมายแฝงโรคทางพยาธิวิทยา “โรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง” อีกหนึ่งความหมาย เมื่อเข้าสู่ปี ค.ศ.1990 ความถี่ในการใช้คำว่า “ถั่งซิ่งเลียน” พุ่งสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และในปี ค.ศ.1994 ถึงปี ค.ศ.1996 ความถี่ในการใช้ได้มาถึงจุดสูงสุด เหตุผลที่ “ถั่งซิ่งเลียน” มีค่าความถี่ปรากฏสูงในหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป้า นอกจากปรากฏเรื่องของโรคมุมิคุ้มกันบกพร่องในคอลัมน์สุขภาพแล้ว ยังปรากฏในข่าวบันเทิงอีกด้วย เช่น ภาพยนตร์เรื่อง 《喜宴》(The Wedding Banquet) ของผู้กำกับหลี่อาน (李安) และข่าวการจัดงานแต่งงานกับเพศเดียวกันอย่างเปิดเผยเป็นครั้งแรกของสี่วี่โย่วเซิง (许佑生) นักเขียนชาวไต้หวัน นอกจากนี้ยังปรากฏในข่าวสังคม เช่น ผู้ที่เป็นรักร่วมเพศฆ่าตัวตายหรือถูกฆาตกรรม ถึงแม้ว่าในขณะนั้น คำว่า “ถั่งซิ่งเลียน” จะปรากฏขึ้นในคอลัมน์ต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ แต่ว่าคำๆ นี้ยังคงเชื่อมโยงด้วยความหมายแฝงโรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง หลี่อี่ไต้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ของเขาว่า “ความหมายแฝงของคำว่า “ถั่งซิ่งเลียน” ในภาษาจีน¹ ยังคงเชื่อมโยงกับโรคมุมิคุ้มกันบกพร่องมาจนถึงทุกวันนี้”²

หยังเย่าหลิน ได้ยกอีกตัวอย่างหนึ่งว่า หนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป้าของไต้หวันฉบับวันที่ 10 เดือนมกราคม ค.ศ.1959 บันทึกว่า “มีหญิงสาววัยรุ่นอายุสิบกว่าปีบางคนเคยเป็นโรค “ถั่งซิ่งเลียน”

(有些十几岁的少女，在少女时代曾经患过同性恋。)³ จากประโยคข้างต้นจะเห็นได้ว่า “ถั่งซิ่งเลียน” เป็นคำศัพท์ที่ใช้กับอาการของโรคทางจิต สาเหตุเพราะว่านักข่าวได้ใช้คำว่า “เคยเป็นโรค” (患过) เป็นคำศัพท์ที่ใช้กับโรคภัย แต่ไม่ได้ใช้คำว่า “เป็น” (是) ซึ่งสามารถชี้ถึง

¹李屹 2012 《“同志”的诞生：概念史视角下行为语意朝认同语意之转型》国立台湾大学社会科学院社会学研究所硕士毕业论文，第 92-94 页。

²“ทุกวันนี้” หมายความว่า ปีที่วิทยานิพนธ์ได้ตีพิมพ์ อยู่ในปี ค.ศ. 2012

³杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究硕士毕业论文，第 33 页。

วิธีการใช้คำศัพท์ เมื่อถึงกลางทศวรรษที่ 80 คำว่า “ถั่งซิงเลี่ยน” ได้เชื่อมโยงกับโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง ความหมายแฝงของคำศัพท์คำนี้ นอกจากจะมีความหมายว่ามีความผิดปกติทางจิตแล้ว ยังเพิ่มเติมความหมายแฝง “โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง” อีกด้วย จนกระทั่งถึงวันที่ 25 มกราคม ค.ศ. 1991 หนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป่าของไต้หวันถึงปรากฏข้อความว่า “คุณน่าจะทราบดีว่าในแวดวงทางการแพทย์โรคจิตเวช “ถั่งซิงเลี่ยน” ไม่ใช่พฤติกรรมที่มีสภาพไม่ปกติทางจิต” (你可知道在精神医学领域, “同性恋” 已不再是 “病态” 行为。) ¹ จากประโยคนี้ทำให้ความหมายแฝงของคำว่า “ถั่งซิงเลี่ยน” ในภาษาจีนไต้หวันไม่มีความหมายแฝงของความผิดปกติทางจิตอีกต่อไป

ในจีนแผ่นดินใหญ่ คำว่า “ถั่งซิงเลี่ยน” เคยเชื่อมโยงกับโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องและความผิดปกติทางจิตเหมือนกัน เหออิง และ หูอี้ ² ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพัฒนาการทางความหมายของ “ถั่งซิงเลี่ยน” ในจีนแผ่นดินใหญ่ ผู้วิจัยทั้งสองท่านได้รวบรวมสถิติความถี่การใช้ “ถั่งซิงเลี่ยน” ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป่า (人民日报) ระหว่างในช่วงปลายทศวรรษที่ 80 และ ประมาณ ปี ค.ศ. 2004 เป็นช่วงที่ “ถั่งซิงเลี่ยน” ปรากฏมากที่สุด ในช่วงกลางและปลายทศวรรษที่ 80 คำว่า “ถั่งซิงเลี่ยน” ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป่าล้วนเป็นคำศัพท์ที่มากับคำว่า “โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง” นอกจากโรคพยาธิวิทยาแล้ว ยังมีเนื้อหารายงานข่าวเกี่ยวกับพิพาททางศีลธรรมกับกลุ่มรักร่วมเพศ หลังปี ค.ศ.1985 จนถึงปี ค.ศ.1993 ความหมายแฝงของ “ถั่งซิงเลี่ยน” ในหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป่าคือ โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง ซึ่งเป็นโรคทางพยาธิวิทยา รวมถึงการขาดศีลธรรมส่วนบุคคล การรายงานของหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป่า ระหว่างปี ค.ศ. 1993 ถึง ปี ค.ศ. 2000 คำว่า “ถั่งซิงเลี่ยน” มีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมเล็กน้อย ถึงแม้ว่าไม่ได้ลบความหมายแฝงเชิงลบ

¹杨曜璘 2013 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》国立清华大学语言学研究
所硕士毕业论文, 第 34 页。

²何瑛、胡翼青 2014 《改革开放以来“性观念”话语变迁考察——以《人民日报》为例》新闻界
第 21 期, 第 24-29 页。

ออกไป แต่พูดถึงกลุ่มรักร่วมเพศค่อนข้างเป็นกลาง ดังหนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป้าฉบับหนึ่งในเดือนมกราคม ค.ศ.1993 มีรายงานพิเศษเกี่ยวกับกลุ่มรักร่วมเพศในจีนแผ่นดินใหญ่อีกครั้ง โดยไม่เชื่อมโยงเข้ากับเรื่องศีลธรรมหรือโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องเป็นครั้งแรก ก่อนหน้านั้น หนังสือพิมพ์เหรินหมินรื่อเป้ารายงานเกี่ยวกับรักร่วมเพศ ถ้าไม่ใช่รายงานเกี่ยวกับโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องของจีน ก็รายงานเกี่ยวกับกลุ่มคนรักร่วมเพศชาวต่างชาติที่เป็นมลพิษของสังคม ระบบทุนนิยม การรายงานข่าวนี้นิยาม “ถั่งซิ่งเลี่ยน” เป็นปัญหาทางจิต ผู้วิจัยทั้งสองท่านระบุว่าหลังจากการรายงานฉบับนี้ “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ค่อยๆ ไม่เกี่ยวพันกับโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง แต่กลายเป็นปัญหาทางจิตอย่างเดียวที่สังคมต้องเผชิญกับปัญหานี้ กล่าวได้ว่าตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 เป็นต้นไป ความหมายแฝงของคำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ค่อยๆ ไม่เกี่ยวพันกับโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง แต่ในขณะเดียวกันได้เพิ่มความหมายใหม่เข้ามา คือ ปัญหาทางจิต

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ภาษาจีนคำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่ต่างก็เคยมีความหมายแฝงว่า “โรคทางจิต” และ “โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง” แต่ลำดับพัฒนาการทางความหมายแฝงต่างกัน ความหมายแฝงของ “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ในไต้หวันเริ่มจากความผิดปกติทางจิตใจ ต่อมาความหมายแฝงนี้ค่อยๆ เลือนหายไป ในขณะเดียวกันนั้นได้เพิ่มความหมายแฝงใหม่ “โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง” เข้ามา สำหรับความหมายแฝงของ “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ในจีนแผ่นดินใหญ่เริ่มจากโรคภูมิคุ้มกันบกพร่องและการขาดศีลธรรมส่วนบุคคล ต่อมาความหมายแฝง “โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง” ค่อยๆ เลือนหายไป ในขณะเดียวกันนั้นได้เพิ่มความหมายแฝงใหม่ “โรคทางจิต” เข้ามา

2. พัฒนาการทางความหมายของ “ถั่งจื้อ” (同志) ในภาษาจีน

คำว่า “ถั่งจื้อ” เป็นคำศัพท์ใหม่ที่ใช้เรียกบุคคลที่มีความรักในเพศเดียวกัน มีความหมายของการแบ่งยุคสมัย คำนี้ใช้แทนคำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ซึ่งเป็นคำเรียกทางอ้อม ไม่ใช่

คำใหม่ในภาษาจีนแต่อย่างไร แต่เป็นการใช้คำศัพท์ที่ให้ความหมายใหม่ ในความหมายที่ขยายออกไปของผู้ที่รักเพศเดียวกันปรากฏในกลางทศวรรษที่ 90 โดยทั่วไปจะคิดว่าคำๆ นี้เดิมทีมาจากหลินอี้หว่า (林奕华) นักเขียนชาวฮ่องกงได้ให้ความหมายใหม่ขึ้น¹ พวกเราลองกลับมาดูหนังสือคู่มือ 《2010 年认识同志手册》 ที่ชื่อว่าการเคลื่อนไหวของพลเมืองรักร่วมเพศของรัฐบาลเมืองไทเปที่จัดงานขึ้นในปี ค.ศ. 2010 โดยให้คำจำกัดความของคำว่า “ถงจื้อ” ว่าเป็นคำที่ใช้เรียกแทนผู้ที่รักเพศเดียวกัน กล่าวทั่วไปถึงกลุ่มคนรักร่วมเพศแบบความหมายกว้างๆ สามารถอธิบายเสริมใช้แทนคำเรียกขานผู้ที่ไม่ใช่รักต่างเพศ² แต่ในหนังสือ “คู่มือรู้จัก ‘ถงจื้อ’” 《认识同志手册》 ของสำนักพิมพ์ Aibai Culture and Education Center (爱白文化教育中心)³ และหนังสือ 《认识同志手册》 ของสำนักพิมพ์ Taiwan Tongzhi Hotline Association (台湾同志咨询热线)⁴ กล่าวเกี่ยวกับคำนิยามของคำศัพท์ “ถงจื้อ” เหมือนกับในหนังสือคู่มือ 《2010 年认识同志手册》 ของสำนักพิมพ์รัฐบาลไทเป ด้วยเหตุนี้จึงสามารถสรุปได้ว่าคำใหม่ “ถงจื้อ” ที่ใช้เรียกผู้ที่รักเพศเดียวกัน มีทั้งความหมายในวงแคบและความหมายในวงกว้าง ซึ่งความหมายในวงแคบนั้นเป็นเพียงกลุ่มคนรักร่วมเพศทั้งชายและหญิง ส่วนความหมายในวงกว้างนั้นจะรวมถึงชื่อเรียกแทนกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ L (Lesbian) ผู้หญิงที่รักผู้หญิงด้วยกัน G (Gay) ผู้ชายที่รักผู้ชายด้วยกัน B (Bisexual) บุคคลที่รักได้ทั้งชายและหญิง T (Transgender) ผู้ที่รู้สึกพึงพอใจกับเพศภาวะหรืออัตลักษณ์ทางเพศที่ตรงข้ามกับเพศกำเนิดของตน บุคคลทั้ง 4 กลุ่มนี้ รวมถึงกลุ่มคนจำนวนน้อยผู้ที่ไม่ใช่รักต่างเพศ ไปจนถึงผู้ที่รักต่างเพศแต่สนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของผู้รักเพศเดียวกัน สามารถเรียกแทนได้ทั้งหมด คำว่า “ถงจื้อ” นี้ ข้างหน้าของคำ

¹ 社団法人台湾同志谘询热线协会 2011 《认识同志手册》 社団法人台湾同志谘询热线协会，第 6 页。

² 财团法人台湾红丝带基金会 2010 《2010 年认识同志手册》 台北市政府民政局，第 26 页。

³ 爱白文化教育中心 2009 《认识同志手册》 爱白文化教育中心，第 8 页。

⁴ 社団法人台湾同志谘询热线协会 2011 《认识同志手册》 社団法人台湾同志谘询热线协会，第 6 页。

สามารถเพิ่มคำขยายคำว่า ผู้ชาย (หนาน/男) หรือผู้หญิง (หนี่ว/女) ได้ กลายเป็นคำประสม กล่าวคือ “หนานถงจื่อ” (男同志) และ “หนี่วถงจื่อ” (女同志) แทนการเรียกใช้คำว่า เกย์และเลสเบี้ยน ด้านความหมายวงแคบของคำว่า “ถงจื่อ” ที่ขยายออกไปกับความหมายที่ขยายออกไปของคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” มีขอบเขตของความหมายที่เหมือนกัน ส่วนขอบเขตของความหมายวงกว้างจะกว้างมากกว่าความหมายของ “ถงซิงเลี่ยน”

หยังเย่าหลินได้กล่าวไว้ในวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หัวข้อ 《台湾国语表达性别认同与行为词语的语意和词汇演变》 ว่าสถิติจากปี ค.ศ. 1950 จนถึงปี ค.ศ. 2012 แบ่งขอบเขตช่วงเวลาไว้ที่ทุกๆ 2 ปี มีการประมวลผลความถี่ของการใช้ “ถงจื่อ” ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป่าของไต้หวัน ทั้งยังวิเคราะห์สภาพภูมิหลังของที่มา ดังนั้นก่อนปี ค.ศ. 1992 “ถงจื่อ” ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป่า มีเพียงแต่ความหมายที่ขยายออกไป “สมาชิกพรรค” (同党的成员) เท่านั้น คำว่า “ถงจื่อ” ที่มีความหมายขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ปรากฏในหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป่าเป็นครั้งแรก ในปี ค.ศ. 1992 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ได้ปรากฏในหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป่าเป็นจำนวนมาก

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1992 เป็นต้นมา คำว่า “ถงจื่อ” ในไต้หวันมีความหมายที่ขยายออกไป 2 อย่าง คือ “สมาชิกพรรค” และ “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ความหมายทั้งสองนี้ของ “ถงจื่อ” ได้ปรากฏในสื่อของไต้หวันในเวลาเดียวกัน ตามสถิติของหยังเย่าหลินที่ได้ศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ.1996 เป็นต้นมา ความถี่ในการใช้ความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ของคำว่า “ถงจื่อ” มากกว่าความถี่ในการใช้ในความหมาย “สมาชิกพรรค” เป็นครั้งแรก จวบจนปัจจุบันนี้

ความหมายที่ขยายออกไปที่ปรากฏตามสื่อต่างในไต้หวันของคำว่า “ถ่งจื้อ” ความถี่การใช้คำศัพท์ที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” มีจำนวนการใช้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ความถี่ในการใช้คำที่มีความหมายว่า “สมาชิกร่วมพรรค” นั้นลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน นอกจากนี้ จากการเขียนรายงานข่าวของนักข่าวทำให้ทราบว่า “ถ่งจื้อ” ที่กล่าวถึงความหมายที่ขยายออกไปของ “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” กำลังแย่งตำแหน่งความหมายดั้งเดิมที่มีความหมายว่า “สมาชิกร่วมพรรค” ในขณะที่หนังสือพิมพ์เปลี่ยนเหอเป่าของไต้หวันได้เริ่มใช้ “ถ่งจื้อ” ที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” นั้น ด้านหลังของคำมักจะเพิ่มคำว่า ถ่งซิงเหลียน ไวในเครื่องหมายวงเล็บเสมอ ตัวอย่างเช่น ชมรม “ถ่งจื้อ” (ถ่งซิงเหลียน) นักศึกษามหาวิทยาลัยไต้หวัน (台大学生同志 (同性恋) 社团) ต่อมาค่อยๆ เลิกใช้ถ่งซิงเหลียนในเครื่องหมายวงเล็บ “(ถ่งซิงเหลียน)” เปลี่ยนเป็นใช้ “ถ่งจื้อ” ในเครื่องหมายัญประกาศ เพื่อบ่งบอกความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” โดยเฉพาะ เช่น ชมรม “ถ่งจื้อ” นักศึกษามหาวิทยาลัยไต้หวัน (台大学生 “同志” 社团) ใช้รูปแบบนี้แทน สุดท้ายกลับกลายเป็นว่าเมื่อ “ถ่งจื้อ” ที่มีความหมายขยายออกไปที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” จำเป็นต้องมีคำว่า “สมาชิกร่วมพรรค” ในเครื่องหมายวงเล็บกำกับไว้ด้านหลัง ยกตัวอย่างเช่น ประธานพรรคก๊กมินตั๋งชี้แนะ “ถ่งจื้อ” (สมาชิกพรรค) ที่ได้รับการเลือกตั้งในครั้งนี้... (国民党主席指示党内同志 (党员) 在本次选举...) ซึ่งแจ้งด้วยรูปแบบนี้

คำว่า “ถ่งจื้อ” ในจีนแผ่นดินใหญ่ ก็เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางความหมายที่ขยายออกไป ในวิทยานิพนธ์ของฟิง ฉวนอวี๋ระบุว่า ก่อนที่จีนแผ่นดินใหญ่จะปลดแอก คำว่า “ถ่งจื้อ” แรกเริ่มมีความหมายว่า “สมาชิกร่วมพรรค” ทำให้คนเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติ มีความรู้สึกที่เป็นพรรคพวกเดียวกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความหมายที่ขยายออกไปในขณะนั้นของ “ถ่งจื้อ” คือ “สมาชิกร่วมพรรค” และมีความหมายแฝงว่า “มิตรภาพในการ

ปฏิวัติอันศักดิ์สิทธิ์” (神圣的革命情谊)¹ หลังการปลดแอก คำว่า “ลุงจื้อ” ได้แทนที่คำเรียกขาน คุณหนู (小姐) และนายท่าน (老爷) ที่บ่งบอกชนชั้น “ลุงจื้อ” จึงกลายเป็นคำเรียกขานที่ใช้ทั่วไปในจีนแผ่นดินใหญ่ ทำให้ความหมายที่ขยายออกไปของคำว่า “ลุงจื้อ” ในขณะนั้น จากสมาชิกร่วมพรรคเปลี่ยนเป็น “สหาย” ด้วยเหตุนี้ความหมายแฝงของมันไม่มีการแบ่งชนชั้น แต่ความหมายแฝงเดิม “มิตรภาพในการปฏิวัติอันศักดิ์สิทธิ์” ไม่คงอยู่ในช่วงหลังปลดแอกก่อนการปฏิวัติวัฒนธรรม

ในช่วงการปฏิวัติวัฒนธรรม การใช้คำว่า “ลุงจื้อ” เคยลดลงอย่างมาก เนื่องจากขณะนั้นอยู่ในช่วงการต่อสู้ระหว่างชนชั้น จำเป็นต้องระงับการใช้คำศัพท์คำนี้อยู่ตลอดเวลา เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการแยกไม่ออกระหว่างมิตรกับศัตรู หลังการปฏิวัติวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังการปฏิรูปเศรษฐกิจจีน จีนแผ่นดินใหญ่ได้รับผลกระทบด้านกระแสนิยมทางความคิดจากไต้หวัน ฮองกง และประเทศตะวันตก ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงหลากหลายรูปแบบ และคำเรียกระหว่างบุคคลก็เกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน คำว่า คุณผู้ชาย (先生) และ คุณผู้หญิง (小姐) ได้ถูกนำกลับมาใช้เป็นภาษาพูดในชีวิตประจำวันอีกครั้ง และคำว่า “ลุงจื้อ” ถูกลดบทบาทสำคัญลง ฟังฉวนอวี่ได้ยกตัวอย่างจากพจนานุกรม 《辞海》 ฉบับปี ค.ศ.1979 และ ปี ค.ศ.1989 คำว่า “ลุงจื้อ” มีความหมายว่า “คำเรียกขานทั่วไประหว่างพลเมืองในประเทศจีน” เมื่อถึงพจนานุกรม 《辞海》 ฉบับปี ค.ศ.1999 ไม่มีความหมายนี้แล้ว แต่ “ลุงจื้อ” ในความหมายว่า “คำเรียกขานระหว่างสมาชิกพรรค” มีปรากฏในพจนานุกรม 《辞海》 ทั้ง 3 ฉบับ ถึงแม้ว่า “ลุงจื้อ” ในความหมายนี้ยังคงมีปรากฏอยู่ แต่สมาชิกภายในพรรคกลับใช้คำว่า “ลุงจื้อ” เป็นคำเรียกขานระหว่างกันน้อยลงทุกที²

¹ 方传余 2007 《“同志”一词的社会语言学研究》 语言教学与研究第 1 期, 第 29 页。

² 方传余 2007 《“同志”一词的社会语言学研究》 语言教学与研究第 1 期, 第 29 页。

เมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ความหมายที่ขยายออกไปของคำว่า “ลงจื๊อ” ที่กล่าวถึง “ลงซิงเลี่ยน” เริ่มเผยแพร่จากฮ่องกง เข้ามาสู่มณฑลกว่างตุง ก่อปรกับการแพร่หลายของอินเทอร์เน็ต อัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยชาวอินเทอร์เน็ต ในที่สุดความหมายที่กล่าวถึง “ลงซิงเลี่ยน” ได้แพร่หลายในจีนแผ่นดินใหญ่ ฟังฉวนอวี่ได้ระบุว่า “ลงจื๊อ” ที่เป็นคำเรียกขานดั้งเดิม ยังคงใช้อยู่ในระดับหนึ่ง ความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ซึ่งระดับการรับรู้ความหมายของคำนี้ผกผันกับอายุของชาวจีนแผ่นดินใหญ่ ผู้วิจัยฟังฉวนอวี่ได้ทำการสำรวจแบบสอบถามกับผู้คนบนท้องถนน พบว่าระดับการยอมรับและการรับรู้ “ลงจื๊อ” ในความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ของกลุ่มวัยรุ่นสูงกว่ากลุ่มวัยชราค่อนข้างมาก ถึงกระนั้นก็ตาม ผู้วิจัยระบุว่า “ลงจื๊อ” ในความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ยังคงไม่ได้แย่งตำแหน่งความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” แต่อย่างใด

สามารถสรุปได้ว่า คำว่า “ลงจื๊อ” ในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่เผชิญกับพัฒนาการทางความหมายที่ขยายออกไปไม่เหมือนกัน ในไต้หวันคำว่า “ลงจื๊อ” เดิมหมายถึง “สมาชิกร่วมพรรค” ต่อมาได้เพิ่มความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” และมีการใช้ทั้งสองความหมายนี้ สดุดัยความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ได้แย่งตำแหน่งการใช้ “ลงจื๊อ” ในความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” อาจกล่าวได้ว่า “ลงจื๊อ” ในไต้หวันแทบจะไม่มี ความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” เนื่องจากเมื่อใดที่ต้องการความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” ต้องใส่คำว่า “ตั้งเหียน” (党员) ในเครื่องหมายวงเล็บกำกับไว้ด้านหลัง สำหรับการใช้ “ลงจื๊อ” ในจีนแผ่นดินใหญ่ เดิมทีมีความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” ต่อมาได้เพิ่มเติมความหมายใหม่ที่หมายถึง “คำเรียกขานทั่วไประหว่างกันของพลเมืองในประเทศจีน” ทั้งสองความหมายนี้ถูกใช้มาเป็นเวลานาน จนกระทั่งปลายทศวรรษที่ 90 ความหมายว่า “คำเรียกขานทั่วไประหว่างกันของ ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2560

พลเมืองในประเทศจีน” ถูกถอดออก และเพิ่มความหมายใหม่ที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ที่เผยแพร่เข้ามาทางไต้หวันและฮ่องกง ในจีนแผ่นดินใหญ่มีการใช้ “ถั่งจื่อ” ทั้งความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” และความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกพรรค” จวบจนปัจจุบันนี้

3. พัฒนาการทางความหมายของ “ถั่งซิ่งเลี่ยน” และ “ถั่งจื่อ” ในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่ในความหมายเชิงต่อสู้เพื่อสิทธิทางเพศสภาพ

จากยุคภาษาจีนร่วมสมัยถึงภาษาจีนยุคสมัยปัจจุบัน พัฒนาการทางความหมายของคำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” เป็นพัฒนาการทางความหมายแฝง แต่พัฒนาการทางความหมายของคำว่า “ถั่งจื่อ” เป็นพัฒนาการทางความหมายที่ขยายออกไป

ภาษาจีนในยุคร่วมสมัยและภาษาจีนในยุคสมัยปัจจุบัน ความหมายที่ขยายออกไปของ “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ยังคงรักษาไว้เหมือนเดิม แต่ความหมายแฝงมีพัฒนาการทางความหมายเกิดขึ้น คำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ในไต้หวันและจีนแผ่นดินใหญ่มีลำดับการพัฒนากวทางความหมายแฝงที่ต่างกัน ในยุคภาษาจีนร่วมสมัยของไต้หวัน คำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” อันดับแรกมีความหมายแฝงของความผิดปกติทางจิต เมื่อมาเข้าสู่ยุคสมัยภาษาจีนปัจจุบัน ความหมายแฝงที่หมายถึงความผิดปกติทางจิตค่อยๆเลือนหายไป และในขณะเดียวกันมีความหมายแฝงความหมายใหม่เข้ามาแทนที่ คือ โรคทางพยาธิวิทยา “โรครุมิคุ้มกันบกพร่อง” ส่วนในจีนแผ่นดินใหญ่ การขาดศีลธรรมส่วนบุคคลและโรคพยาธิวิทยา “โรครุมิคุ้มกันบกพร่อง” เป็นความหมายแฝงแรกเริ่มของคำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ต่อมาภายหลังความหมายแฝงทั้งสองความหมายนี้ค่อยๆถูกลบออกไป และในเวลาเดียวกันได้เพิ่มความหมายแฝงใหม่เข้ามา คือ ความผิดปกติทางจิต

ความถี่ในการใช้คำว่า “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ในไต้หวันเคยมีเป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อคำว่า “ถั่งจื่อ” มีความหมายที่ขยายออกไปใกล้เคียงกับ “ถั่งซิ่งเลี่ยน” ความถี่ในการใช้ “ถั่งซิ่ง

เลียน” ลดลง อย่างเช่น หากเปรียบเทียบระหว่างปี ค.ศ. 1996 กับ ปี ค.ศ.1997 ในหนังสือพิมพ์เหลียนเหอเป้าของไต้หวัน ความถี่ในการใช้คำ “ถิงซิงเลียน” ลดลงกว่า 1 พันคำ เพราะว่ามีการใช้คำว่า “ถิงจื้อ” ที่มีความหมายที่ขยายออกไปใกล้เคียงกับ “ถิงซิงเลียน” มาแทนที่ ในยุคภาษาจีนร่วมสมัยของไต้หวันความหมายที่ขยายออกไปของคำว่า “ถิงจื้อ” มีเพียงความหมายเดียวว่า “สมาชิกร่วมพรรค” เท่านั้น มาถึงยุคภาษาจีนปัจจุบัน ได้มีการเพิ่มเติมความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” และในที่สุดความหมายที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” แทบจะเข้าไปแทนที่ความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” ส่วนยุคภาษาจีนร่วมสมัยของจีนแผ่นดินใหญ่ความหมายที่ขยายออกไปของ “ถิงจื้อ” ในช่วงเริ่มต้นมีเพียงแค่ความหมาย “สมาชิกร่วมพรรค” เท่านั้น ต่อมาได้เพิ่มเติมความหมาย “คำเรียกขานโดยทั่วไประหว่างกันของพลเมืองในประเทศจีน” เข้าไป และมีการใช้ความหมายทั้งสองนี้ในเวลาเดียวกัน หลังจากเข้าสู่ยุคภาษาจีนปัจจุบัน ความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “คำเรียกขานโดยทั่วไประหว่างกันของพลเมืองในประเทศจีน” ค่อยๆ เลิกใช้ แต่ได้เพิ่มเติมความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ที่เผยแพร่ผ่านเข้ามาทางฮอังกงและไต้หวัน ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้ความหมายดังกล่าวและความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” ทั้งสองความหมายนี้

ผู้เขียนได้เจาะจงเฉพาะคำว่า “ถิงซิงเลียน” และ “ถิงจื้อ” สองคำนี้ ทำการสำรวจกับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ใช้ภาษาจีนกลาง ซึ่งผู้เขียนได้ออกแบบสอบถาม 2 หัวข้อ ดังนี้

คุณมาจากสถานที่ใด A. จีนแผ่นดินใหญ่ B. ไต้หวัน

1. เมื่อคุณพบ คำว่า “ถิงจื้อ” ความหมายแรกที่คุณนึกถึงคืออะไร

A. สมาชิกร่วมพรรค B. LGBT

2. คุณมักจะใช้ภาษาจีนคำใดที่บ่งบอกถึงกลุ่มรักร่วมเพศ

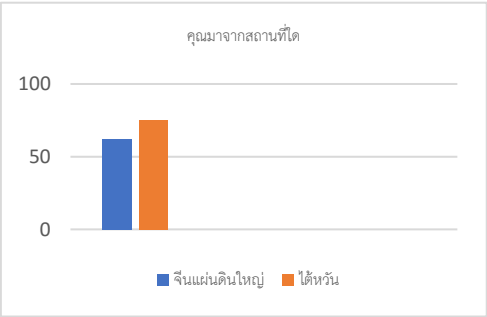
A. ถงจื้อ

B. ถงซิ่งเลี่ยน

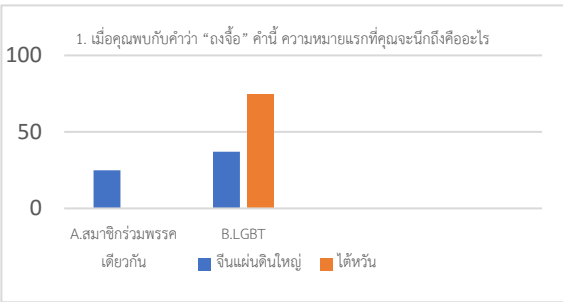
ผู้เขียนใช้โปรแกรม Google Form ในการทำแบบสอบถาม และกำหนดบังคับคำตอบในทุกหัวข้อ ถึงจะสามารถส่งคำตอบของแบบสอบถามได้ ด้วยเหตุนี้ แบบสอบถามทุกฉบับจะมีคำตอบครบทุกหัวข้อ ซึ่งมีสถิติดังกราฟที่แสดงต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กราฟแสดงจำนวนคนที่ตอบแบบสอบถาม

จากภาพที่ 1 พบว่า มีจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีทั้งหมด 137 คน แบ่งเป็นชาวจีนแผ่นดินใหญ่มากจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 45.26 และเป็นชาวไต้หวันจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 54.74 ซึ่งทั้งหมดเป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ใช้ภาษาจีนกลางในการสื่อสาร และได้ดำเนินการตอบแบบสอบถามจำนวน 2 ข้อ ดังภาพที่แสดงต่อไปนี้

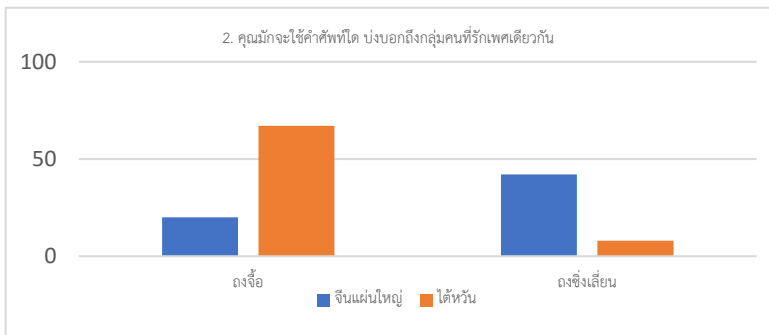

ภาพที่ 2 กราฟแสดงจำนวนคนจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันที่ตอบแบบสอบถามในข้อที่ 1

จากภาพที่ 2 พบว่า ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวจีนแผ่นดินใหญ่ เมื่อพบคำว่า “ถั่งจื้อ” ความหมายแรกที่จะนึกถึงคือ “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 59.68 ของจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามชาวจีนแผ่นดินใหญ่ทั้งหมด และจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่เมื่อพบคำว่า “ถั่งจื้อ” ความหมายแรกที่จะนึกถึงคือ “สมาชิกร่วมพรรค” มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 40.32 สำหรับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไต้หวันเมื่อพบคำว่า “ถั่งจื้อ” ความหมายแรกที่จะนึกถึงคือ “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” นั้นมีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามชาวไต้หวันทั้งหมด จากข้อมูลตรงนี้พบว่า “ถั่งจื้อ” ในความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” ในไต้หวันแทบจะแทนที่ความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” ผลลัพธ์นี้สอดคล้องกับที่ผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ไว้ข้างต้น

ภาพที่ 3 กราฟแสดงจำนวนคนจีนแผ่นดินใหญ่และไต้หวันที่ตอบแบบสอบถามในข้อที่ 2

จากภาพที่ 3 พบว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวจีนแผ่นดินใหญ่ มักจะใช้คำศัพท์คำว่า “ถั่งจื้อ” บ่งบอกความหมายถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” มีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26 ของจำนวนผู้ที่ตอบแบบสอบถามชาวจีนแผ่นดินใหญ่ทั้งหมด ในขณะเดียวกัน ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไต้หวันมักจะใช้คำศัพท์คำว่า “ถั่งจื้อ” บ่งบอกความหมายถึง “กลุ่มคน

ที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” มีจำนวนถึง 67 คน คิดเป็นร้อยละ 89.33 ซึ่งเห็นได้ชัดว่า “ถงจื้อ” เป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในไต้หวัน ในขณะที่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวจีนแผ่นดินใหญ่ที่เลือกตอบ “ถงซิงเลี่ยน” นั้น มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 67.74 แต่ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไต้หวันกลับมีเพียง 8 คน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 10.67 ที่ตอบคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” จากข้อมูลนี้พบว่า คำว่า “ถงจื้อ” ไม่ว่าจะเป็นความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค” หรือที่กล่าวถึงความหมาย “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” คงอยู่ในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวจีนแผ่นดินใหญ่ แต่การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไต้หวัน “ถงจื้อ” ในความหมายที่ขยายออกไปที่กล่าวถึง “กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ LGBT” เป็นที่ยอมรับมากกว่าความหมายที่กล่าวถึง “สมาชิกร่วมพรรค”

ไม่ว่าจะเป็นช่วงเวลาใดหรือสถานที่ใด ภาษาจีนคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” ไม่ใช่คำศัพท์ที่มีความเป็นกลาง ความหมายแฝงของมันมักจะเกี่ยวพันกับแนวคิดอื่น การปรากฏของ “ถงจื้อ” ทำให้ปัญหานี้หมดไป นับว่าเป็นพัฒนาการการใช้ภาษาสุภาพ “ถงจื้อ” และ “ถงซิงเลี่ยน” มีการกล่าวถึงความหมายที่ขยายออกไปใกล้เคียงกัน แต่ความหมายแฝงของ “ถงซิงเลี่ยน” มีความหมายบางอย่างที่ทำให้คนเกิดความคิดเชื่อมโยงกับสิ่งที่ไม่มีความสุขและไม่อยากพูดถึง แต่คำว่า “ถงจื้อ” กลับไม่เป็นเช่นนั้น ด้วยเหตุนี้ “ถงจื้อ” สามารถเข้าแทนที่คำว่า “ถงซิงเลี่ยน” ได้อย่างง่ายดาย นี่เป็นรูปแบบการแทนที่ของภาษาสุภาพ “ประเภทแทนที่ความหมายเดียวกัน” (同义代替类型)

ความหมายที่ขยายออกไปของคำว่า “ถงจื้อ” และ “ถงซิงเลี่ยน” มีความใกล้เคียงกันแต่ไม่เหมือนกันทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นไต้หวันหรือจีนแผ่นดินใหญ่หนังสือคู่มือที่รู้จักกันดีที่สุดพิมพ์โดยกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิทางเพศของคนรักร่วมเพศ ได้เจาะจงอธิบายค่านามคำว่า

“ถงจื่อ” ได้รวมกลุ่มผู้ร่วมชะตาเดียวกันเพิ่มมากขึ้น อันประกอบด้วย กลุ่มเกย์ กลุ่มเลสเบียน กลุ่มคนข้ามเพศ และกลุ่มคนรักสองเพศ แม้กระทั่งกลุ่มที่ชอบความรุนแรงทางเพศที่เรียกว่า “SM ถงจื่อ” นอกจากนี้ยังรวมกลุ่มคนรักข้ามเพศที่สนับสนุนการเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิทางเพศของคนรักร่วมเพศ ที่เรียกว่า “จื่อถงจื่อ” (直同志) เอาไว้ด้วย แต่ในขณะที่ความหมายที่ขยายออกไปของ “ถงซิงเลี่ยน” จะกล่าวถึง “ผู้ที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเพศเดียวกัน หรือผู้ที่มีแนวโน้มทางพฤติกรรมและสภาพการณ์ที่ยอมรับว่าตนเองเป็นรักเพศเดียวกัน” เท่านั้น

คำว่า “ถงจื่อ” ในภาษาจีนมีความหมายที่ขยายออกไปใหม่ที่กล่าวถึง “เพศเดียวกันรักกัน” (同性相爱) เป็นความหมายใหม่ที่พัฒนามาเพื่อลบความหมายเชิงลบของคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” สามารถพูดได้ว่าเป็นการรับช่วงต่อคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” จึงได้ขยายความหมายของมันให้กว้างออกไป ความหมายที่ขยายออกไปใหม่นี้หมายความว่า “สมาชิกร่วมพรรค” ใช้เป็นคำอุปมาอุปไมย ดังที่ใช้คำพูดก่อนเสียชีวิตของ ซุนเหวินเซียนเจิง (孙文先生) ที่กล่าวว่า “ปฏิวัติยังไม่ประสบความสำเร็จ สมาชิกร่วมพรรคทุกคนยังต้องพยายามกันต่อไป (革命尚未成功, 同志仍须努力)” มาให้กำลังใจ “ถงจื่อเหมิน” กลุ่มคนรักร่วมเพศที่กำลังเคลื่อนไหวเรียกร้องสิทธิเท่าเทียมกันที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ให้พยายามกันต่อไป จากคำว่า “ถงซิงเลี่ยน” ถึงคำว่า “ถงจื่อ” เป็นผลที่ได้มาของนวยคุนนิยิม ที่เน้นคำว่า “เหมือนกัน” (同) หรือสามารถพูดว่า “มีอุดมการณ์เดียวกันและต่อสู้ด้วยกัน” (有志一同) ในการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนรักร่วมเพศ คำว่า “ถงจื่อ” เน้น “พวกเราเหมือนคนทั่วไป ไม่มีใครสามารถเพิกถอนสิทธิที่พวกเราควรได้” (我和一般人无不同, 没有人能剥夺我应得的权利) คำว่า “同志” สามารถเติมหน่วยขยายคำว่า “直”、“双性恋”、“跨性别” ไว้ข้างหน้า เป็น 直同志、双性恋同志、跨性别同志 เป็นต้น คำว่า “ถงจื่อ” ที่ไม่มีความหมายเชิงลบ ได้นำกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเข้ากลุ่มการเคลื่อนไหวของคนรักร่วมเพศ ซึ่งนำมาความแข็งแกร่งและการยอมรับเพิ่มมากยิ่งขึ้นให้กับการเคลื่อนไหวของกลุ่มรักร่วมเพศ สิ่งนี้บอกถึงความหมายเชิงต่อสู้เพื่อสิทธิทางเพศสภาพ